

УДК 821.111
ББК 84(4Вел)
Р49

Серія "ENGLISH LIBRARY"
заснована 2014 року

Thomas Mayne Reid
THE QUADROON

Рід, Томас Майн

Р49 Квартеронка / Томас Майн Рід ; пер. з англ.
Н. та О. Б-ських, О. Ганзюк. — К. : Знання, 2016. —
383 с. — (English Library).

ISBN 978-617-07-0150-3 (English Library)

ISBN 978-617-07-0426-9

"Квартеронка" — один із кращих творів англійського письменника Томаса Майна Ріда (1818—1883). Головний герой роману, шляхетний і мужній Едвард, щойно залишив стіни коледжу і вирушає в подорож на Південь Америки. На борту пароплава юнак зустрічає прекрасну креолку Ежені Безансон. Ризикуючи життям, він допомагає їй врятуватися із судна, що зазнав аварії. Ежені закохується в Едварда. Але він у своїх марах бачить зовсім іншу дівчину. Хто вона? Які випробування підготувала йому доля? Роман заворожує читача красою людей, їхніх вчинків, несподіваними поворотами сюжету, мальовничими описами природи, цікавими картинами життя населення Півдня Америки і викликає світле почуття оптимізму.

УДК 821.111
ББК 84(4Вел)

Переклад звірено з оригіналом за виданням:
Captain Mayne Reid. The Quadroon. — London :
George W. Hyde, 1856.

- © Н. та О. Б-ські, О. Ганзюк,
переклад українською, 2016
- © Видавництво "Знання",
редакція, оригінал-макет
та оформлення, 2016

ISBN 978-617-07-0150-3
(English Library)
ISBN 978-617-07-0426-9

Розділ 1

Володарка вод

Володарко вод! Мене Зачарувала твоя могутня течія! Як побожний індус коло священної річки, стою я навколішки на твоїх берегах у безмежному захопленні тобою!

Але причини нашого захоплення різні. У синій Індії жовті води Гангу викликають забобонне благоговіння і таємничий страх перед містичним майбутнім. На мене ж твої золотаві хвилі наганяють веселі спомини, поєднуючи сучасне зі щасливим і відомим мені минулим. Так, могутня ріко, ти давно полонила мене. Серце моє сповнює радість лише від звуку твого імені.

Володарко вод, я добре знаю тебе! В країні тисячі озер, "у верхів" Землі, я перестрибнув через твій вузький потічок, спустив свого берстяного човна на блакитну гладінь озерця, з якого ти береш свій початок, і, віддавшись твоїй течії, помалу поллив на південь.

Я минав луки, де досягає дикий рис, де біла береза зі сріблястим стовбуром заглядає в твої хвилі і де над твоєю поверхнею здіймаються піраміди високих дерев. Я бачив, як червоношкірий індіанець чиппева розріза кришталеві хвилі на своєму каное, зробленому з кори, як могутній лось купається в твоїх свіжих водах, а величний вапіті¹ граціозно стрибає у прибережних чагарниках. Я слухав музику, що оживляє твої береги: голос кахарі, регіт гусака ва-ва й крик великого північного лебедя, що нагадає сурму. Так, могутня ріко, навіть у цьому далекому північному краю — на твоїй безлюдній батьківщині — я вклонявся тобі!

¹ *Vaniti* — північноамериканський олень. (Тут і далі — прим. ред.)

Уперед — через численні широти і градуси кліматичних поясів.

Я зупиняюся на твоїх берегах у тому місці, де ти перестрибуєш через скелі, утворюючи водоспад св. Антонія, й скеровуєш на південь свою піняву течію. Уже помітні зміни краєвидів на твоєму узбережжі. Хвойні дерева зникли, і ти вже вкрита опалим різнобарвним листям. Дуби, в'язи та клени переплітають свої крони й простягають до тебе міцне гілля. Хоча мій погляд зупиняється на лісах, що здаються безмежними, проте я відчуваю, що безлюдна пустеля залишилася позаду. Мої очі тішать ознаки цивілізації, її звуки долітають до мого вуха. Дерев'яна халупа, мальовнича своєю простотою, стоїть серед зрубаних дерев, а в далечині, у глибині лісу, гучно тюкає сокира пересельця, що розчищає ділянку. Шовковисте листя кукурудзи хитається з переможним виглядом над зрубаним деревом, і її золотаві мітелки обіцяють щедрі жнива. Із зелені лісів виглядає шпиль дзвіниці, і християнська молитва здійснюється до неба, велично заливаючись із ревінням твоїх вод.

Я знову пускаю свого човна на твої стрімкі хвилі й з легким серцем рушаю далі на південь. Я пливу серед крутих берегів, що стримують твої бурхливі води, і, вражений красою, захоплююсь їхніми різноманітними й неповторними обрисами. Тут вони різко стремлять до неба, а там збігають до обр'ю хвилястими вигинами. Ось переді мною вершини знаменитої "Гори, обмитої водою", що слугує орієнтиром, і округлий лагорб, де мандрівний солдат поставив свого намета. Я пливу озером Пепін з його дзеркальною рівною поверхнею й захоплююсь його берегами, що нагадують вежі. Ще більшу цікавість пробуджує в мене урвиста круча "Стрибок закоханого". Її скелясті схили часто відлунюють веселі вигуки безтурботного мандрівника, а колись вони відгукнулися на сумний спів — передсмертну пісню Венони, прекрасної Венони, що пожертвувала своїм життям заради кохання.

Я посуваюсь уперед — туди, де твої води обмивають безмежні прерії заходу, і мої очі з захопленням вдивляються в їхню завжди свіжу зелень.

Зупиняюся на хвилину, щоб помилуватися розмальованим вершником, який жене свого чудового скакуна вздовж твоїх берегів, бажаючи подивитися на дівчат Дакоти, що купають свої струнки тіла в твоїх кришталевих водах; потім знову пливу далі, минаю Карнізні скелі, багаті на руди береги Галени й Дююка — повітряної могили відважного рудокопа.

Я досягаю місця, де мутноводий Міссурі люто кидається в твоє річище, неначе хоче примусити тебе змінити напрямок. Хитаючись у своїм легким човні, спостерігаю за вашою боротьбою. Вона запекла, але коротка, бо ти пермагаєш, і твій переможений ворог мусить заплатити свою золотаву данину твоїм хвилям, що велично течуть далі, не збочуючи з попереднього шляху.

Твої переможні хвилі несуть мене на південь. Бачу широкі, вкриті зеленню кургани — єдині пам'ятки стародавнього народу, що топтав колись твої прибережні схили. Тут-таки поруч з ними відкриваються житла зовсім іншого народу. Високі шпилі стримлять до небес, дахи та церковні бані блищать на сонці, гордовито пишаються палацями, збудованими на твоїх берегах, і палаци, що плавають на твоїх ясных водах. Я бачу велике місто — метрополію.

Проте я не зупиняюся тут, бо поспішаю досягти сонячного Півдня. Отож, довірившись знову твоїй течії, йду далі.

Я минаю широке, як морська затока, гирло Огайо, — гирло іншої твоєї могутньої притоки — славетної ріки рівнин. Як змінився вигляд твоїх берегів! Я не бачу вже ні стрімких круч, ні навислих скель. Ти прорвалася крізь горби, що сковували тебе, і тепер течеш, широка та вільна, прокладаючи собі велике річище через нанесені тобою намиви. Ці береги, плоди твоїх примх, постали з намулу, викиненого тобою під час шалених розваг, і тепер ти можеш

легко долати ці перепони, вириваючись на волю. Тебе знову оточують могутні ліси — розкидистий платан, велике тюльпанне дерево й жовто-зелена тополя здіймаються схилами край твоїх вод. Твої береги вкриті деревами, уламки яких ти терпляче несеш на своїх пінявих грудях!

Минаю останню з великих приток, хвилі якої надають твоїм водам пурпурового відтінку, пливу аж до твоєї дельти — до місць, уславлених витривалістю де Сото¹ та повагами сміливців Ібервіля², й Ла-Саа³.

Тут моя душа захоплена до краю. Не може відчутти краси той, хто здатен споглядати тебе такою у твоїх південних володіннях, не відчуваючи трепетного хвилювання!

Я вдивляюся у чарівні краєвиди, що повсякчас змінюються, неначе картинки під дією чар чи феєричні декорації. Немає нічого кращого в світі! Де ще можна зустріти таку красу, щоб порівняти з твоєю? Ні на Рейні з його скелями, прикрашеними замками, ні на берегах античного Середземного моря, ні серед архіпелагів Індії. Ні! Жодна частина світу не відкриє вашому поглядові подібних картин; ніде витончена краса не поєднується так гармонійно з дикою мальовничістю.

¹ *Ернандо де Сото* (бл. 1496—1542) — іспанський мореплавець і конкістадор, який очолював першу завойовницьку експедицію європейців на північ від Мексики; був першим європейцем, що перетнув Міссісіпі й залишив документальні підтвердження цього. Помер, підхопивши лихоманку, в долині річки Арканзас.

² *П'єр ле Мойн д'Ібервіль* (1661—1706) — французький солдат, корсар, уродженець Канади, воював з англічанами на боці Франції за володіння Північною Америкою. Вибив англічан із сучасних провінцій Онтаріо й Торонто. Очолював морську варту Канади. Відкрив вустя Міссісіпі й заснував французькі колонії на цій ріці. За хоробрість, рішучість і справедливість його прозвали канадським Сідом.

³ *Рене Робер Кавельє де ла Саль* (1643—1687) — французький мандрівник, засновник французької колонії Луїзіани, що згодом перейшла до США. Намагався закріпити всю територію довкола Міссісіпі за Францією.

А тим часом око ніде не знаходить гір, навіть горбів — лиш темні зарослі кипарисів, повитих сріблястим мохом, надають тлу картини величності огненного граніту.

Ліси більше не обступають тебе зусібіч. Вони давно загинули під сокирою плантатора; золотава цукрова тростина, сріблястий рис та білий, як сніг, бавовник цвітуть уже на їхньому місці. Але тут лишилося ще вдосталь дерев, щоб прикрасити перспективу. Я бачу рослини тропічного походження з широким і блискучим листям: пальму сабал, асиміну, водолюбну нісу, катальпу з великими квітами, схожими на трубу, ніжне амброве дерево, магнолію з листям, неначе з воску. Сотні чужоземних рослин змішали свою зелень із зеленню прекрасної місцевої флори: помаранчеві, цитринові, фігові дерева, індійський бузок і тамаринд, оливи, мирти, ананаси; плакуча верба яскраво вирізняється своїм пониклим листям на тлі паростків величезної тростини, що стримить догори, та схожого на списи листя славетної юки.

Серед цієї розкішної рослинності я бачу вілли й маєтки — величні й неповторні, як людські племена, що мешкають під їхніми дахами. Усі нації світу живуть поряд на твоїх берегах; кожна принесла свою данину, щоб прикрасити тебе символами славетної світової цивілізації. Володарко вод, прощай!

Хоча я й не родився в цьому прекрасному південному краю, але жити тут доводилося чимало, і я люблю його більше, ніж свою батьківщину. Я прожив тут дні світлого юнацтва, відважної зрілості, і спомини про ці часи пов'язані для мене з тисячами романтичних пригод, що їх не забудеш ніколи. Тут моє юне серце пізнало кохання — перше і чисте. Тож не дивно, що ці місця для мене найсвятіші на землі.

Читачу, послухай мою повість про цю любов.